

RECEPȚIONAT

Ministerul Educației și Cercetării

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

IMSP Institutul Mamei și Copilului

(denumirea organizației de drept public din domeniile cercetării și inovării)

Laboratorul Științific Pediatrie

(denumirea unității de cercetare)

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL**pentru etapa 2024****privind realizarea subprogramului de cercetare în cadrul
programului instituțional de cercetare al organizației (2024-2027)****Titlul subprogramului: Impactul factorilor de risc biomedical și psihosocial asupra creșterii
și dezvoltării copiilor de vârstă mică în Republica Moldova.**Prioritatea strategică: SănătateCodul subprogramului **140103**

Directorul unității de cercetare

GLADUN Sergiu

(numele, prenumele)

(semnătura)

Coordonatorul subprogramului
de cercetareREVENCO Ninel

(numele, prenumele)

(semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS:

- 1. Scopul și obiectivele etapei 2024**
- 2. Acțiunile planificate pentru etapa 2024**
- 3. Acțiunile realizate în 2024**
- 4. Rezultatele obținute**
- 5. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute**
- 6. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații**
- 7. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice (opțional)**
- 8. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în subprogram în mass-media: (opțional)**
- 9. Colaborare la nivel național și internațional (opțional)**
- 10. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului (opțional)**
- 11. Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (opțional)**
- 12. Concluzii**

1. Scopul și obiectivele etapei 2024 (obligatoriu)

Scopul: Identificarea factorilor de risc biomedical și psihosocial asociați cu tulburări de dezvoltare la copiii de vârstă mică

Obiectivele:

1. Analiza cadrului legislativ național și internațional privind monitorizarea creșterii și dezvoltării copiilor de vârstă mică.
2. Analiza situației epidemiologice prin maladii non-transmisibile în rândul copiilor de vârstă mică în funcție de factorii de risc.
3. Elaborarea instrumentelor de evaluare a factorilor de risc biomedical și psihosocial.

2. Acțiunile planificate pentru etapa 2024 (obligatoriu)

- a. Analiza cadrului legislativ internațional și național privind monitorizarea creșterii și dezvoltării copiilor de vârstă mică.
- b. Analiza situației epidemiologice prin maladii non-transmisibile în rândul copiilor de vârstă mică în funcție de factorii de risc.
- c. Elaborarea instrumentelor de evaluare a factorilor de risc biomedical și psihosocial.

3. Acțiunile realizate în 2024 (obligatoriu)

1. A fost analizat cadrul normativ/legislativ de la nivel internațional și național privind monitorizarea creșterii și dezvoltării copiilor de vârstă mică
2. A fost analizată situația epidemiologică prin maladii non-transmisibile, în special a tulburărilor de neurodezvoltare în rândul copiilor de vârstă mică în funcție de factorii de risc și elaborate reviu literaturii cu selectarea celor mai potrivite metode și practici de studiu (50 surse).
3. A fost elaborat instrumentul autohton de evaluare a factorilor de risc biomedical și psihosocial și a dezvoltării fizice și neuropsihice a copiilor cu vârsta mai mică de 5 ani (Chestionarul studiului).

4. Rezultatele obținute (obligatoriu)

Copiii au dreptul fundamental la o dezvoltare sănătoasă și armonioasă, iar legislația națională și internațională recunoaște acest drept esențial. Articolul 25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 septembrie 1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990, subliniază dreptul fiecărei persoane la un trai adecvat, inclusiv accesul la îngrijiri medicale și bunuri esențiale care să asigure sănătatea și bunăstarea sa și a familiei sale, incluzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale, principiu care vizează în mod special copiii, care necesită o atenție sporită pentru a beneficia de un mediu sănătos care să le susțină dezvoltarea. Un document unic, cu caracter internațional, care se referă exclusiv la drepturile copilului și care pune un accent deosebit pe responsabilitatea familiei privind protecția copilului este Convenția Organizației Națiunilor Unite (ONU) cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20.11.1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.02.1993. Această document stabilește obligațiile și angajamentele asumate, responsabilitățile statelor părți privind respectarea drepturilor enunțate în convenție (dreptul la

supravețuire, dreptul la servicii sociale și medicale, dreptul la educație, dreptul la alimentație rațională), care să sprijine atât creșterea fizică, cât și dezvoltarea mentală. Articolul 24 din Convenție garantează accesul la servicii de sănătate, promovarea sănătății și prevenirea bolilor. Este responsabilitatea fiecărui stat să asigure un sistem de sănătate accesibil și eficient, care să răspundă nevoilor specifice ale copiilor, inclusiv celor cu dizabilități sau din medii defavorizate. Asigurarea acestor drepturi fundamentale contribuie nu numai la bunăstarea individuală a copiilor, ci și la dezvoltarea unei societăți sănătoase și echitabile. Inițiative recente ale OMS/UNICEF/ Băncii Mondiale își propun să asigure ca politicile, programele și serviciile publice să asigure supravețuirea, dezvoltarea și prosperarea copiilor. Din cele 17 Obiective din Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă, adoptată de Națiunile Unite în 2015, Obiectivul 3: *Asigurarea vieții sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți, la toate vârstele*, subliniază importanța abolirii discriminării și violenței împotriva copiilor, dar și a accesului acestora la servicii de sănătate de calitate. Astfel, prin abordarea integrată a sănătății, educației și bunăstării socio-economice, ODD cu numărul 3 își propune să garanteze șanse egale pentru fiecare copil de a crește într-un mediu sănătos și de a contribui la dezvoltarea sustenabilă a societății.

Analiza cadrului legislativ național a identificat mai multe acte normative care reglementează susținerea dezvoltării copiilor. Astfel, **Constituția Republicii Moldova** adoptată la 29.07.1994, stabilește, că statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, ***dreptul la ocrotirea sănătății*** și este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă nivel de trai decent, care să-i asigure ***sănătatea și bunăstarea lui și familiei lui***, incluzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, ***îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare***. **Legea privind drepturile copilului** (nr. 338-XIII din 15.12.1994) stabilește statutul juridic al copilului ca subiect independent și prevede asigurarea sănătății lui fizice și spirituale, prin garantarea dreptului la viață și la inviolabilitatea fizică și psihică. Articolul 4 din aceeași lege stipulează că statul recunoaște dreptul copilului la folosirea celor mai bune tehnologii de tratament și recuperare, profilaxie a bolilor și asigură mamei, în perioada pre- și postnatală, condiții necesare pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului, pentru alimentarea lui rațională și inofensivă, asistență medicală calificată și gratuită, organizarea măsurilor de profilaxie a bolilor, de promovare a unui mod de viață sănătos. **Legea ocrotirii sănătății nr. 411_XII din 28 martie 1995** stipulează că copilul se bucură de o atenție deosebită din partea statului și a societății și beneficiază de ocrotirea socială. Totodată, prezenta lege, obligă părinții să respecte recomandările medicilor privind asigurarea dezvoltării normale a copilului în perioada pre-și postnatală și stipulează că aceștia poartă răspundere juridică pentru lipsa de supraveghere permanentă a copiilor de vârstă fragedă și preșcolară. **Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală** reglementează funcționarea sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală și stipulează printre categoriile de persoane pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, copiii de vârstă preșcolară, elevii, copiii neîncadrați la învățătură până la împlinirea vârstei de 18 ani, gravidele, parturientele și lăuzele, invalizii, șomerii înregistrați oficial, persoanele care îngrijesc la domiciliu de un copil cu dizabilitate severă sau un invalid din copilărie de gradul I ținut la pat, mamele cu patru și mai mulți copii, persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social. **Hotărârea Guvernului nr. 1387 din 10 februarie 2007** “Cu privire la aprobarea Programului Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală” prevede la nivel de asistență medicală primară acordarea de către medicul de familie, în comun cu echipa sa, a unui spectru de servicii și activități profilactice și curative. Suplimentar la această Hotărâre de Guvern, monitorizarea dezvoltării copilului de vârstă mică de către medicul de familie și echipa sa este reglementată prin **Ordinul Ministerului Sănătății RM nr. 631 din 27.07.2017** “Cu privire

la organizarea vizitelor de supraveghere la domiciliu a copilului sănătos de 0-3 ani de către asistentul medical de familie” și prin **Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr.964 din 02.09.2019** “Cu privire la aprobarea Standardului de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor în condiții de ambulator și a Carnetului de dezvoltare a copilului f 112e”, care stabilesc volumul de asistență medicală oferită copiilor în vederea identificării timpurii a oricăror patologii, tulburări de dezvoltare sau careva factori de risc, precum și activități de profilaxie și promovare a modului sănătos de viață.

Copiii reprezintă una dintre cele mai vulnerabile categorii de persoane din societate. Violența, abuzul, neglijarea și traumatismele experimentate în primii ani de viață duc la stres toxic, determinând organismul să producă niveluri ridicate de cortizol, care perturbă dezvoltarea creierului și pot avea efecte devastatoare asupra dezvoltării lor fizice și psiho-emoționale. Legislația națională prevede mai multe acte legislative care au scopul de a ajuta personalul din instituțiile cheie în identificarea și protecția copiilor aflați în situații de risc. Astfel, **Legea nr. 140 din 14.06.2013** privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, stabilește procedurile de identificare, evaluare, asistență, referire, monitorizare și evidență a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, precum și autoritățile și structurile responsabile de aplicarea procedurilor respective. Luând în considerație faptul că copiii, în special cei care provin din medii vulnerabile pot deveni potențiale victime ale violenței și abuzului, legislația națională oferă un cadru juridic pentru protecția drepturilor copilului și sancționarea actelor de violență împotriva acestora. În acest sens, **HG nr. 270 din 08 aprilie 2014** “Cu privire la aprobarea instrucțiunii privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului” stabilește mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, înregistrarea și evaluarea inițială a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului; asigurarea măsurilor urgente de protecție a copilului în cazul existenței pericolului iminent pentru viața și sănătatea acestuia. Totodată, prezenta HG stabilește și procedurile de solicitare a efectuării examinărilor specializate, evaluare complexă și asistență în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, precum și procedurile de documentare și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor medico-sanitare în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului. **Ordinul nr. 445 al MS din 09 iunie 2015** cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția instituțiilor medicale în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului stipulează că instituțiile medico-sanitare publice (IMSP) de toate tipurile și orice nivel sunt obligate să înregistreze și raporteze autorității tutelare competente sesizările privind copiii aflați în situație de risc, precum și cele privind cazurile de violență, neglijare sau exploatare a acestora identificate în cadrul serviciilor acestora. Tot în acest ordin este menționat că IMSP de toate tipurile și orice nivel sunt obligate să acorde servicii medicale copiilor, inclusiv celor în situații de risc, în volum deplin prevăzut de Programul Unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, în conformitate cu standardele medicale de diagnostic și tratament și Protocoalele Clinice Naționale în vigoare și să participe, la solicitarea autorității tutelare locale/teritoriale, la activitatea echipelor multidisciplinare în procesele de evaluare inițială și complexă a situației copilului, precum și la elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență al acestuia. Cooperarea intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului este reglementată și prin **Hotărârea de Guvern nr. 143 din 12 februarie 2018** “Pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului” și **Ordinul comun al MMPS, MEC și MS nr.96-1006-**

1158 din 25 noiembrie 2022, care menționează că responsabilitatea primară pentru implementarea prezentei instrucțiuni revine serviciilor universale, în mod special conducătorilor de instituții, coordonatorilor și persoanelor desemnate din cadrul acestora. Persoana desemnată este stabilită în funcție de vârsta copilului și are obligația de efectua evaluări sistematice ale celor opt domenii ale bunăstării copilului și de a determina care dintre ele prezintă îngrijorare, precum și obligația de a planifica și realiza acțiuni de intervenție primară pentru prevenirea riscurilor privind bunăstarea copilului.

Copiii cu dizabilități au dreptul la o viață demnă și la integrare socială, conform legislației internaționale și naționale, care protejează drepturile minorităților. În anul 2010, Republica Moldova a ratificat **Convenția ONU cu privire la Drepturile Persoanelor cu Dizabilități**, care a stat la baza mai multor reforme în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități. Astfel, la 30 martie 2012 a fost adoptată **Legea Nr.60 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități**, care pentru prima dată definește și reglementează Serviciile de intervenție timpurie în RM (art.44), precum și reglementarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale a acestora și a garantării posibilității participării lor în toate domeniile vieții fără discriminare, la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății, având ca bază respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Regulamentul cadru privind organizarea și funcționarea Serviciilor de intervenție timpurie și a Standardelor minime de calitate a fost aprobat prin **Hotărârea de Guvern nr. 816 din 30 iunie 2016** și stipulează că Centrul specializat de intervenții pentru tulburări din spectrul autist (TSA) reprezintă un serviciu medico-social distinct, care oferă persoanelor cu probleme de dezvoltare psihologică profundă, inclusiv TSA, asistență și reabilitare psihosocială, susținere în incluziunea în sistemul educațional, sprijin și mediere în relațiile cu familia și comunitatea. Cu scopul incluziunii sociale, a reabilitării și susținerii persoanelor cu dizabilități, Guvernul RM și Ministerul Sănătății au emis mai multe ordine și Hotărâri de Guvern, precum **HG nr. 723 din 08 septembrie 2017** “Cu privire la aprobarea programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022”, **HG nr. 357 din 18 aprilie 2018** “Cu privire la determinarea dizabilității”, **Ordinul MS nr. 356 din 11 mai 2017** “Cu privire la fortificarea intervenției timpurii și a tratamentului de reabilitarea a copiilor cu patologie neuropsihomotorie”, **Ordinul MMPS nr.104 din 01 decembrie 2022** ”Cu privire la aprobarea Ghidului privind completarea Programului Individual de Reabilitare și Incluziune Socială” și **Ordinul MMPS nr.105 din 01 decembrie 2022** cu privire la aprobarea “Ghidul metodologic privind stabilirea termenului de dizabilitate pentru 6 luni/ 2ani/ fără indicarea termenului/ până la 18 ani în cazul copiilor” precum și aprobarea listei situațiilor clinic-funcționale/ afecțiunilor care permit stabilirea termenului de dizabilitate pentru 2 ani/ fără indicarea termenului/ până la 18 ani în cazul copiilor.

Cu scopul de a identifica factorii de risc asociați cu tulburările de dezvoltare (TD) în copilărie, dar și a prevalenței acestora la copiii cu vârsta mai mică de 5 ani, a fost efectuată a revizuire a literaturii de specialitate în bazele de date academice precum PubMed, Google Scholar, Web of Science și Scopus, fiind selectate cele mai relevante lucrări din ultimii 5 ani. Incidența tulburărilor de dezvoltare și a dizabilității copiilor în diferite țări este diferită. Aceasta situație este determinată de diferențele de abordare terminologică, inclusiv de acele stări/entități nozologice, care sunt incluse. Conform estimărilor OMS și Băncii Mondiale, circa 15% din populația de pe glob suferă de anumite limitări ale funcționalității, mai puțin de 5% din aceste tulburări sunt severe. În țările cu venit înalt, 1 din 7 copii (15%) suferă de TD, iar în țările cu venit redus și mediu o proporție semnificativ mai mare de copii au TD. Dintre care cele mai frecvent întâlnite sunt tulburarea prin hiperactivitate cu deficit de atenție și cea de spectru autist, urmate de tulburările

specifice de învățare și comunicare, și nu în ultimul rând dereglările motorii. Tulburările specifice de învățare afectează un procent semnificativ de copii, variind de la 5 la 15%, conform Asociației Americane de Psihiatrie. În ceea ce privește tulburarea din spectrul autistic, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a estimat în 2020, că 1 din 160 de copii din întreaga lume, suferă de tulburare din spectrul autistic (TSA). Cu toate acestea, Centrele pentru Controlul și Prevenirea Bolilor au stabilit o tendință de creștere în diagnosticarea tulburărilor din spectrul autismului în unele comunități, astfel menționând că povara acestor tulburări asupra copiilor, familiilor și comunităților afectate, este semnificativă. Tulburările de neurodezvoltare, care afectează domeniile motorii, cognitive și comportamentale, afectează până la 3% dintre copiii cu vârsta sub 5 ani. Aproximativ 10 până la 15% dintre copiii de doi ani au întârziere de dezvoltare a limbajului expresiv, dar doar 4 până la 5% rămân cu această TD după vârsta de 3 ani. Aproximativ 6 până la 8% dintre copiii de vârstă școlară au tulburări specifice de limbaj. Aceste date statistice indică faptul că o anumită proporție de copii cu întârziere în dezvoltarea limbajului expresiv nu au fost identificați la momentul oportun. Dintre factorii de risc asociați tulburărilor de dezvoltare în copilărie au fost identificați: expunerea prenatală la poluției din aer (atât la particule fine, cât și celor grosiere), expunerea în perioadele critice ale perioadei fetale la metale grele (precum plumbul, aluminiul, mercurul) și pesticidele utilizate în mod obișnuit, în special cele lipofile, expunerea în perioada prenatală la unele tipuri de medicamente (cum ar fi acidul valproic, talidomida, inhibitorii selectivi ai recaptării serotoninei, cât și acetaminofenul), deficitele nutriționale în diferite microelemente (Fier, Zinc, Iod, etc.) și vitaminei D, indicile glicemic matern ridicat, obezitatea atât maternă, cât și a copilului ulterior, hipertensiunea arterială în sarcină, infecțiile virale în timpul sarcinii, cât și cele suportate în primii ani de viață (în special cele cu afectarea sistemului nervos central), infecțiile bacteriene din timpul sarcinii, care pot declanșa un răspuns inflamator exacerb cu potențial de dezvoltare a leziunilor cerebrale la fătul în curs de dezvoltare, ducând la modificări ale funcțiilor cognitive și psihologice la copii, cât și alte tipuri de TD. Printre alți factori de risc asociați cu TD identificați sunt: vârsta gestațională mică la naștere, greutatea mică la naștere, depresia maternă, afecțiunile microbiotei intestinale a copilului, anestezia generală, anamneza alergologică pozitivă, expunerea la diferite forme de violență și neglijare, maladiile cronice ale copilului sau îngrijitorului, prezența anomaliilor de dezvoltare, sărăcia, nivelul scăzut de educație al îngrijitorului principal, sărăcia, malnutriția, expunerea intrauterină la abuzul de substanțe toxice (alcool, nicotină, droguri, cofeină, etc).

5. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute (obligatoriu)

Rezultatele obținute sunt importante atât din punct de vedere științific, cât și practic, deoarece oferă o bază solidă pentru înțelegerea și gestionarea tulburărilor de dezvoltare (TD) la copii. Rezultatele prezentate ajută la identificarea celor mai frecvente tulburări de dezvoltare și înțelegerea cum acestea se manifestă în diferite medii socio-economice. Aceasta oferă un cadru esențial pentru cercetători, deoarece permite studii comparative între țări cu venituri mari și cele cu venituri reduse, precum și aprofundarea cauzelor și evoluției acestor tulburări. Informațiile referitoare la factorii de risc, cum ar fi expunerea prenatală la poluanți sau deficitele nutriționale, sunt valoroase pentru cercetătorii în domeniul neuroștiinței, medicina prenatală, medicina primară și pediatrie și pot contribui la dezvoltarea de noi strategii preventive sau de tratament pentru a minimiza impactul acestor riscuri asupra dezvoltării copiilor. Totodată, rezultatele obținute la această etapă constituie un punct de pornire pentru cercetările ulterioare. Prin identificarea acestor factori de risc, studiile ulterioare pot explora mai detaliat cum aceștia afectează diferitele domenii ale dezvoltării, inclusiv cognitive, comportamentale și motorii.

Relevanța practică și impactul social al rezultatelor obținute reiese din însuși complexitatea acestora. Cunoașterea prevalenței și a factorilor de risc ajută profesioniștii din domeniul sănătății și educației să adopte măsuri de prevenire și intervenție timpurii. Datele privind prevalența tulburărilor de dezvoltare și factorii de risc asociați acestora sunt un sprijin pentru profesioniștii din mai multe domenii, precum pediatri, psihologi, educatori și asistenți sociali. Acestea le permit să recunoască semnele timpurii ale TD și să aplice intervenții adecvate. Totodată, informațiile obținute pot sprijini elaborarea de politici publice care să vizeze reducerea factorilor de risc, cum ar fi poluarea mediului, sau promovarea unui stil de viață sănătos. În plus, aceste informații pot contribui la formarea unui cadru educațional mai incluziv, care să răspundă nevoilor copiilor cu tulburări de dezvoltare. În practică, identificarea factorilor de risc și a prevalenței tulburărilor de dezvoltare poate ghida structurile de sănătate publică și serviciile sociale pentru a aloca resurse mai eficiente. În concluzie, aceste informații sunt valoroase din punct de vedere științific pentru înțelegerea mai profundă a tulburărilor de dezvoltare, iar relevanța lor practică ajută la prevenirea și gestionarea mai eficientă a acestora, contribuind astfel la o dezvoltare mai sănătoasă a copiilor.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de publicații (obligatoriu)

Rezultatele obținute în cadrul subprogramului au fost publicate sub formă de articole în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (2 articole) și în alte reviste științifice din străinătate recunoscute (2 articole), în reviste din Registrul Național al revistelor, profilul Științe Medicale (1 articol), articole în lucrările conferințelor științifice naționale (4 articole), teze în lucrările conferințelor științifice internaționale peste hotare (10), teze în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova (10), teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova (1), teze în lucrările conferințelor științifice naționale (9) și alte lucrări științifico-metodice și didactice (1.)

7. Diseminarea rezultatelor obținute în subprogram în formă de prezentări la foruri științifice. (opțional)

Conferințe științifice internaționale (peste hotare)

1. **РЕБЕНКО, Н., ДОЛАПЧИУ, Е.** Проблеми порушення розвитку дитини у практиці сімейного лікаря. II науково-практичної конференції з міжнародною участю «Ожиріння: міждисциплінарний менеджмент». Одеса, Україна, 11 жовтня 2024. Comunicare orală
2. **REVENCO, I., HADJIU, S.** Terapia adjuvantă a copiilor cu tulburarea spectrului autist. A 46-a Conferință națională de neurologie, psihiatrie și profesii asociate copii și adolescenți din România cu participare internațională. Cel de-al XXIV-lea Congres SNPCAR. Craiova, România, 25-28 septembrie 2024. P2. (POSTER)

Conferințe științifice internaționale din Republica Moldova

1. **REVENCO N.** - Rolul Vitaminei D și al altor micronutrienți în creșterea copiilor. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a “Pediatria specialitate multidisciplinară”, 06-08 Iunie 2024, Chișinău - Comunicare orală;
2. **CÎRSTEA O.** - Profilaxia anemiei la copii în primul an de viață – viziuni contemporane. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a “Pediatria specialitate multidisciplinară”, 06-08 Iunie 2024, Chișinău - Comunicare orală;

3. **BALANUȚA AM.** - Rolul vaccinării împotriva infecției cu *Haemophilus influenzae* tip b în morbiditatea prin pneumonie în Republica Moldova. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a "Pediatria specialitate multidisciplinară", 06-08 Iunie 2024, Chișinău - Comunicare orală.
4. **DOLAPCIU E.** - Limfom Non-Hodgkin asociat cu imunodeficiența primară. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a "Pediatria specialitate multidisciplinară", 06-08 Iunie 2024, Chișinău. Poster electronic.
5. **DOLAPCIU E.** - Vaccination of immunocompromised children. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a "Pediatria specialitate multidisciplinară", 06-08 Iunie 2024, Chișinău. Poster electronic.
6. **NEDEALCOVA E.** - Factori predictivi pentru afectarea oculară în artrita juvenilă idiopatică. Congresul Internațional de Pediatrie, ediția a VIII-a "Pediatria specialitate multidisciplinară", 06-08 Iunie 2024, Chișinău. Poster electronic.
7. **DOLAPCIU, E., PITIS, M., NICULESCU, C.** Deficite de fagocite – studiu de caz. Școala de iarnă "Imunopedia". Brașov, România, 23-26 ianuarie 2024.
8. **REVENCO, N.** Afectarea oculară în artrita juvenilă idiopatică: serie de cazuri clinice. Webinar PediPractic. România, 21-23 martie 2024.
9. **REVENCO, N.** Vasculite sistemice în practica medicală: cazuri clinice. Conferința națională de Pediatrie "Ghiduri și protocoale în pediatrie". București, România, 03-06 aprilie 2024.
10. **REVENCO, N., DOLAPCIU, E.** Boli autoinflamatorii la copii: când inflamația scapă de sub control. Conferința internațională "Imunopedia", ediția a VIII-a. București, România, 20-22 noiembrie 2024. Comunicare orală.
11. **BUJOR, D., REVENCO, N., BALANUȚA, A.-M., HORODIȘTEANU-BANUH, A., CÎRSTEA, O., HOLBAN, A., ROTARI, A.** Factorii de risc asociați colonizării nazofaringiene cu pneumococ la copiii cu infecții acute ale căilor respiratorii. Congresul internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a VIII-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară". Chișinău, Republica Moldova, 06-08 iunie 2024. Comunicare orală
12. **REVENCO, N., BALANUTA, A.-M., BUJOR, D.** Rolul vaccinării împotriva infecției cu *Haemophilus influenzae* tip B în morbiditatea prin pneumonie în Republica Moldova. Congresul internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a VIII-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară". Chișinău, Republica Moldova, 06-08 iunie 2024.
13. **REVENCO, N.** Rolul și importanța micronutrienților în reactivitatea sistemului imunitar la copii. Congresul internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a VIII-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară". Chișinău, Republica Moldova, 06-08 iunie 2024

Conferințe științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova

1. **DOLAPCIU, E.** Obezitatea în perioada de pubertate. Al III-lea Congres național al Societății Medicilor Endocrinologi cu participare internațională "Endocrinologia la hotarul dintre specialități". Chișinău, Republica Moldova, 10-12 octombrie 2024. Comunicare orală
2. **NEDEALCOVA, E.** Afectarea oculară în diabetul zaharat la copii. Al III-lea Congres național al Societății Medicilor Endocrinologi cu participare internațională "Endocrinologia la hotarul dintre specialități". Chișinău, Republica Moldova, 10-12 octombrie 2024.
3. **REVENCO, N.** Experiențe regionale Tutun&Nicotină: Moldova. Atelier de lucru cu privire la lansarea Colaborării regionale europene pentru Controlul tutunului și renunțarea la fumant. Chișinău, Republica Moldova, 09-10 februarie 2024.
4. **BUJOR, D.** Cunoștințele părinților cu privire la semnele generale de pericol pentru viața copilului cu vârsta mai mică de 5 ani: studiu descriptiv. Congresul medicilor de familie din Republica Moldova cu participare internațională, ediția a V-a. Chișinău, Republica Moldova, 17-18 mai 2024.
5. **CÎRSTEA, O.** Funcționarea standardelor de supraveghere a copilului 0-18 ani în condiții de AMP. Congresul medicilor de familie din Republica Moldova cu participare internațională, ediția a V-a. Chișinău, Republica Moldova, 17-18 mai 2024.
6. **REVENCO, N.** Realizarea accesului universal la servicii de sănătate pentru copii în contextul obiectivelor de dezvoltare durabilă la nivel de asistență medicală primară. Congresul medicilor de familie din Republica Moldova cu participare internațională, ediția a V-a. Chișinău, Republica Moldova, 17-18 mai 2024.

Conferințe științifice naționale

1. **REVENCO N.** - Analiza realizării accesului universal la servicii de sănătate pentru copii în contextul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă la nivelul Asistenței Medicale primare. Conferința națională cu genericul "Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a Standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator", 26 Aprilie 2024, Chișinău. Comunicare orală.
2. **HORODIȘTEANU BANUH A.** - Evaluarea calității consultului copilului la nivel de Asistență Medicală primară (observare directă). Conferința națională cu genericul "Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a Standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator", 26 Aprilie 2024, Chișinău - Comunicare orală
3. **GRIN O.** - Calitatea îndeplinirii documentației medicale statistice (Formularul nr. 112/e și Formularul 112/e/2 la nivel de Asistență Medicală Primară. Conferința națională cu genericul "Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a Standardelor de

supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator”, 26 Aprilie 2024, Chișinău. Comunicare orală.

4. **DOLAPCIU, E.** Imunodeficiențe primare la copii: diagnostic, screening, tratament. Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: Calitate, Excelență și Performanță”. Chișinău, Republica Moldova, 16-18 octombrie 2024.
1. **DOLAPCIU, E.** Obezitatea la copii: cauze, consecințe și soluții. Colocviu național ”Deregările cornice de nutriție la copii”. Chișinău, Republica Moldova, 25 octombrie 2024. Comunicare orală
2. **GRIN, O., REVENCO, N., CÎRSTEA, O., BUJOR, D., HORODIȘTEANU-BANUH, A.** Impactul insuficienței vitaminei D asupra stării de sănătate a copiilor. Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: Calitate, Excelență și Performanță”. Chișinău, Republica Moldova, 16-18 octombrie 2024. Comunicare orală
3. **DOLAPCIU, E.** Realități în procesul de imunoprofilaxie a copiilor de vârstă mică – studiu de caz. Conferința națională ”Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator”. Chișinău, Republica Moldova, 26 aprilie 2024. Comunicare orală.
4. **REVENCO, N.** Analiza realizării accesului universal la servicii de sănătate pentru copii în contextual obiectivelor de dezvoltare durabilă la nivelul asistenței medicale primare. Conferința națională ”Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator”. Chișinău, Republica Moldova, 26 aprilie 2024. Comunicare orală
5. **REVENCO, N.** Boli autoinflamatorii la copii: diagnostic, tratament. Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: Calitate, Excelență și Performanță”. Chișinău, Republica Moldova, 16-18 octombrie 2024. Comunicare orală
6. **NEDEALCOVA, E., GAIDARJI, O., EREMCIUC, R., CUȘNIR, V., REVENCO, N.** Studiul afectării oculare în artrita juvenilă idiopatică. Conferința științifică anuală „Cercetarea în biomedicină și sănătate: Calitate, Excelență și Performanță”. Chișinău, Republica Moldova, 16-18 octombrie 2024. Comunicare orală
7. **REVENCO, N.** Importanța dovezilor științifice în practica medicală. Colocviul științifico-practic ”Nutriția copilului mic. Inovații bazate pe dovezi științifice”. Chișinău, Republica Moldova, 25 aprilie 2024. Comunicare orală.
8. **BUJOR, D.** Opinia părinților/îngrijitorilor privind serviciile oferite copiilor la nivel de asistență medicală primară – rezultatele interviuării. Conferința națională ”Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator”. Chișinău, Republica Moldova, 26 aprilie 2024. Comunicare orală.
9. **BUJOR, D., REVENCO, N., CÎRSTEA, O., BALANUȚA, A.-M., HORODIȘTEANU-BANUH, A.** Situația epidemiologică a infecției pneumococice la copiii cu vârsta mai mică de 5 ani în funcție de rata acoperirii vaccinale. Conferința științifică anuală „Cercetarea în

biomedicină și sănătate: Calitate, Excelență și Performanță”. Chișinău, Republica Moldova, 16-18 octombrie 2024.

10. **CÎRSTEA, O.** Cum funcționează vaccinurile. Tipurile de vaccinuri. Maladiile copilăriei prevenibile prin vaccinare. Siguranța vaccinurilor. Evaluarea riscului în imunizare. Indicații și contraindicații. Miturile în vaccinare. Atelier de instruire ”Comunicarea interpersonală în imunizare”. Chișinău, Republica Moldova, 18-19 aprilie 2024.
11. **CÎRSTEA, O.** Funcționarea standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condițiile asistenței medicale primare. Conferința națională ”Abordarea integrată a sănătății copiilor – rezultatele studiului de evaluare a standardelor de supraveghere a creșterii și dezvoltării copiilor 0-18 ani în condiții de ambulator”. Chișinău, Republica Moldova, 26 aprilie 2024.
12. **REVENCO, N.** Inovații, acces la îngrijiri medicale de calitate la copii cu pneumonie. Seminarul municipal ”Ziua mondială a pneumoniei 2024: recomandări și practice pentru prevenirea și stoparea pneumoniei la copii”. Chișinău, Republica Moldova, 12 noiembrie 2024.
13. **CÎRSTEA, O.** Tulburările funcționale digestive la copii: provocări diagnostic. Colocviul național ”Actualități în patologia digestivă a copilului”. Chișinău, Republica Moldova, 22 noiembrie 2024.
14. **HORODIȘTEANU-BANUH A.** Prescrierea antibioticoterapiei și aderența la protocoale: experiența Republicii Moldova. Colocvium Aspecte de diagnostic și tratament în pneumonii la copii. 29 noiembrie 2024, Chișinău, Republica Moldova
15. **HORODIȘTEANU-BANUH A.** Rezultatele studiului privind respectarea Standardelor de monitorizare a creșterii și dezvoltării copiilor în condiții de ambulator. Conferința științifică anuală a IMSP Institutul Mamei și Copilului, 06 decembrie 2024, Chișinău, Republica Moldova
16. **DOLAPCIU E.** Dereglări de dezvoltare a copilului în practica medicului de familie. Conferința științifică anuală a IMSP Institutul Mamei și Copilului, 06 decembrie 2024, Chișinău, Republica Moldova

8. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute în subprogram în mass-media: (opțional)

- Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

- Articole de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Publicația / Titlul articolului

9. Colaborare la nivel național și internațional (opțional)

10. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2024 de membrii echipei subprogramului (opțional)

1. BALANUȚA AM. - “Impactul vaccinării cu vaccinul conjugat Pneumococic-13 și vaccinul conjugat împotriva Haemophilus Influenza de tip B asupra pneumoniei la copii de vârstă mică.” –Conducător științific Ninel REVENCO, dr.hab.șt.med., prof. univ.;
2. BUJOR D. - „Etiologia infecțiilor respiratorii acute la copiii de vârstă mică după implementarea vaccinului antipneumococic” –Conducător științific Ninel REVENCO, dr.hab.șt.med., prof. univ.;
3. NEDEALCOVA E. - “Particularitățile afectării oculare în artrita juvenilă idiopatică”; Conducător științific Ninel REVENCO, dr.hab.șt.med., prof. univ.;
4. GRIN O. – „Afectarea axială în artrita juvenilă idiopatică”. Conducător științific Ninel REVENCO, dr.hab.șt.med., prof. univ.;

11. Dificultăți în realizarea subprogramului (financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.) (opțional)

12. Alte activități de cercetare realizate de către membrii echipei de cercetare pe parcursul anului 2024

1. **Proiect din cadrul concursului “Tineri cercetători pentru anii 2024-2025”:**
“Studiul biomarkerilor inflamației sistemice în artrita juvenilă idiopatică cu complicații oculare” Cifra proiectului: 24.80012.8007.01TC, Conducător științific: cercetător științific DOLAPCIU Elena, Executant: Cercetător științific stagiar GOLUBENCO (NEDEALCOVA) Elena.

13. Concluzii (obligatoriu)

Copilăria timpurie este o perioadă critică în dezvoltarea fizică, emoțională și intelectuală a unui copil, în care acesta trebuie să primească îngrijire și alimentație calitativă pentru a-și atinge potențialul maxim de dezvoltare. Investiția în dezvoltarea timpurie a copilului este una dintre cele mai bune investiții pe care le poate face o țară pentru a contribui la bunăstarea fiecărui individ în parte, cât și pentru dezvoltarea unei societăți sănătoase, prospere și echitabile. Legislația națională oferă un cadru juridic care protejează drepturile tuturor copiilor, inclusiv ale celor cu dizabilități, asigurându-le accesul la resursele necesare pentru dezvoltare.

Factorii care influențează dezvoltarea unui copil sunt numeroși și au acțiuni diverse atât în perioada prenatală, cât și postnatală. Aceștia includ o serie de influențe externe, precum mediul înconjurător, alimentația, stilul de viață al mamei și condițiile de sănătate, care pot avea efecte asupra dezvoltării copilului. Riscurile prenatale, cum ar fi expunerea la agenți teratogeni, infecții sau stresul cronic al mamei, pot perturba dezvoltarea normală a fătului, în timp ce factorii postnatali, precum alimentația, stimularea adecvată a dezvoltării cognitive și accesul la îngrijire medicală, pot influența evoluția ulterioară. Educația parentală reprezintă un moment crucial în prevenirea riscurilor și în promovarea unor practici corecte de îngrijire și nutriție, contribuind astfel la prevenirea potențialelor complicații și consecințelor negative pe termen lung asupra sănătății și dezvoltării copilului. Identificarea timpurie a tulburărilor de

neurodezvoltare ar putea permite intervenții precoce, favorizând dezvoltarea într-o fereastră de plasticitate neuronală ridicată.

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

REVENCO Ninel
(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: _____

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024
Impactul factorilor de risc biomedical și psihosocial asupra creșterii și dezvoltării copiilor
de vârstă mică în Republica Moldova.

Codul subprogramului: 140103

Primul obiectiv al studiului abordează drepturile fundamentale ale copiilor, protejate atât de legislația internațională, cât și de cea națională, care au ca scop protecția și promovarea unei dezvoltări sănătoase a acestora. Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului subliniază dreptul copiilor la îngrijire medicală, educație, alimentație adecvată și un mediu sănătos, cu un accent special pe protecția lor în fața riscurilor și violenței. De asemenea, legislația națională include mai multe acte normative care garantează protecția sănătății copiilor, inclusiv accesul la îngrijire medicală gratuită, precum și măsuri pentru prevenirea abuzurilor. În plus, autoritățile sunt responsabile de identificarea și protecția copiilor aflați în situații de risc, iar cadrul legislativ include proceduri pentru monitorizarea și intervenția în cazuri de violență sau neglijare. În ansamblu, aceste măsuri sunt esențiale pentru asigurarea unui mediu sănătos și sigur pentru creșterea și dezvoltarea copiilor. Totodată, atât legislația internațională, cât și cea națională garantează drepturile, viața demnă și integrarea socială a copiilor cu dizabilități. În 2010, RM a ratificat Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, iar în 2012 a adoptat Legea Nr. 60 privind incluziunea socială a acestora. Legea reglementează serviciile precum intervenția timpurie și garantează drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurându-le accesul în toate domeniile vieții. Diverse hotărâri guvernamentale și ordine ale Ministerului Sănătății au fost emise pentru susținerea incluziunii sociale, reabilitării și sprijinirii acestor persoane, incluzând programe și ghiduri pentru reabilitarea copiilor cu dizabilități.

Revizuirea literaturii de specialitate a evidențiat factorii de risc și prevalența tulburărilor de dezvoltare (TD) la copiii sub 5 ani. Incidența acestor tulburări variază între țările cu venituri mari și cele cu venituri mici sau medii, cu o prevalență semnificativ mai mare în țările cu resurse reduse. Conform estimărilor OMS și Băncii Mondiale, aproximativ 15% din populația globală suferă de tulburări de dezvoltare, iar în țările cu venituri mari, 1 din 7 copii este afectat. Cele mai frecvente tulburări sunt tulburarea prin deficit de atenție și hiperactivitate, tulburările de spectru autist și cele de învățare, cu o prevalență semnificativă a tulburărilor de limbaj. Factorii de risc pentru TD includ expunerea prenatală la poluanți, metale grele, medicamente, deficite nutriționale și infecții virale sau bacteriene. De asemenea, vârsta gestațională mică, greutatea scăzută la naștere, depresia maternă și alte condiții sociale și economice, cum ar fi sărăcia și malnutriția, au fost identificate ca factori determinanți importanți. Aceste date subliniază importanța unui diagnostic precoce și intervenția timpurie pentru a sprijini dezvoltarea sănătoasă a copiilor.

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

REVENCO Ninel
(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: _____

Summary of the activities and results achieved in the subprogram in 2024.
The impact of biomedical and psychosocial risk factors on the growth and development of
young children in the Republic of Moldova.

Subprogramme code: 140103

The first objective of the study addresses the fundamental rights of children, protected by both international and national legislation, aimed at safeguarding and promoting their healthy development. The Universal Declaration of Human Rights and the UN Convention on the Rights of the Child emphasize the children's right to medical care, education, adequate nutrition, and a healthy environment, with a special focus on their protection from risks and violence. Additionally, national legislation includes several legal acts that guarantee the protection of children's health, including access to free medical care, as well as measures to prevent abuse. Moreover, authorities are responsible for identifying and protecting children at risk, and the legislative framework includes procedures for monitoring and intervening in cases of violence or neglect. Overall, these measures are essential for ensuring a healthy and safe environment for children's growth and development. At the same time, both international and national legislation guarantee the rights, dignified life, and social integration of children with disabilities. In 2010, the Republic of Moldova ratified the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, and in 2012, it adopted Law No. 60 on their social inclusion. The law regulates services such as early intervention and guarantees the rights of persons with disabilities, ensuring their access to all areas of life. Various government decisions and orders from the Ministry of Health have been issued to support social inclusion, rehabilitation, and assistance for these individuals, including programs and guidelines for the rehabilitation of children with disabilities.

The literature review highlighted the risk factors and the prevalence of developmental disorders (DD) in children under 5 years old. The incidence of these disorders varies between high-income and low- or middle-income countries, with a significantly higher prevalence in countries with fewer resources. According to estimates from the WHO and the World Bank, approximately 15% of the global population suffers from developmental disorders, and in high-income countries, 1 in 7 children is affected. The most common disorders are attention deficit and hyperactivity disorder, autism spectrum disorders, and learning disabilities, with a significant prevalence of language disorders. Risk factors for DD include prenatal exposure to pollutants, heavy metals, medications, nutritional deficiencies, and viral or bacterial infections. Additionally, small gestational age, low birth weight, maternal depression, and other social and economic conditions, such as poverty and malnutrition, have been identified as significant determinants. These data highlight the importance of early diagnosis and early intervention to support healthy child development.

Coordinator

of the research subprogram

REVENCO Ninel

(numele, prenumele)

_____ (semnătura)

Data: _____

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2024 în cadrul subprogramului de cercetare**

**Impactul factorilor de risc biomedical și psihosocial asupra creșterii și dezvoltării copiilor
de vârstă mică în Republica Moldova.**

Codul subprogramului **140103**

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. Capitle în monografii naționale/internaționale

3. Editor de culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale și internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

1. LUPU, V.V., LUPU, A., JECHEL, E., STARCEA, I.M., STOLERIU, G., IONIUC, I., AZOICAI, A., DANIELESCU, C., KNIELING, A., BORKA-BALAS, R., SALARU, D.L., **REVENCO, N.**, FOTEA, S. The role of vitamin D in pediatric systemic lupus erythematosus – a double pawn in the immune and microbial balance. In: *Frontiers in Immunology*. 2024, vol. 15, pp. 1-13. ISSN 1664-3224. (Reviste ISI cu **IF 5,7**)
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38715605/>
2. LUPU, A., FOTEA, S., JECHEL, E., STARCEA, I.M., IONIUC, I., KNIELING, A., SALARU, D.L., SASARAN, N.O., CÎRSTEA, O., REVENCO, N., MIHAI, C.M., LUPU, V.V., NEDELICU, A.H. Is oxidative stress – antioxidants imbalance the physiopathogenic core in pediatric obesity? In: *Frontiers in Immunology*. 2024, vol. 15, pp. 1-18. ISSN 1664-3224. (Reviste ISI cu **IF 5,7**)
<https://www.frontiersin.org/journals/immunology/articles/10.3389/fimmu.2024.1394869/full>

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

1. CEPRAGA, V., EREMCIUC, R., UNGUREANU, D., **REVENCO, N.** Utilizarea indicelui triponderal în aprecierea statutului nutrițional în populația reumatologică pediatrică. În: *Revista "Copilăria sub lupa cercetării științifice"*. Iași, România, 2024, pp. 112-117. ISBN 978-606-544-996-1. (revista în format imprimat)
2. SPRÎNCEAN, M., HADJIU, S., RACOVITĂ, S., ROȘCA, A., LUPUȘOR, N., GALBUR, V., TIHAI, O., DUMITRAȘ, A., CALCÎL, C., **REVENCO, N.**, GROPPA, S. Aspecte neurogenetice în tulburările mitocondriale primare. În: *Revista de neurologie și psihiatrie a copilului și adolescentului din România*. 2024, 30(1), pp. 55-63. ISSN 2068-8040
<https://snpcar.ro/en/4512-2/>

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

1. CEPRAGA V, DOLAPCIU E, EREMCIUC R, BUJOR D, HORODIȘTEANU-BANUH A, CÎRSTEA O, REVENCO N. Rolul factorilor de risc prenatali în apariția tulburărilor de dezvoltare la copii. Buletinul Academiei de Științe DOI: <https://doi.org/10.52692/1857-0011.2024.3-80.30>

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în lucrările conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

1. CEPRAGA V, DOLAPCIU E, BUJOR D, CÎRSTEA O, EREMCIUC R, CATARAGĂ R, HORODIȘTEANU-BANUH A, Ninel REVENCO. Abordarea complexă a factorilor de risc în apariția tulburărilor de dezvoltare la copii de vârstă fragedă. (buletin de perinatologie)
2. GOLUBENCO E., DOLAPCIU E., BUJOR D., GRIN O., FOCA S., IACOMI V., HORODIȘTEANU-BANUH A., REVENCO N., Artita juvenilă idiopatică și tulburările de dezvoltare la copii sub 5 ani.CZU: [616.72-002.77+616]-053.4 (buletin de perinatologie)
3. REVENCO N., HORODIȘTEANU-BANUH A., CÎRSTEA O., GRIN O., BUJOR D. Rezultatele studiului privind respectarea Standardelor de monitorizare a creșterii și dezvoltării copiilor în condiții de ambulator. (buletin de perinatologie)
4. REVENCO N., HORODIȘTEANU-BANUH A., CÎRSTEA O., DOLAPCIU E., BUJOR D., GRIN O., CEPRAGA V., “Cadru legislativ național privind monitorizarea creșterii și dezvoltării copiilor de vârstă mică” (buletin de perinatologie)

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

1. ALEXEEV, T., EREMCIUC, R., **REVENCO, N.** Sănătatea mintală la copii și adolescenți în bullying. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Zilele Pediatriei Ieșene "N.N.Trifan", ediția a XXXVI-a*. Iași, România, 20-22 iunie 2024, p. 26-28. ISSN 2537-1401.
chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://zilelepediatriei.ro/wp-content/uploads/2024/06/ZPI2024_VolumRezumate.pdf
2. CAPESTRU, E., HADJIU, S., CALCII, C., CONSTANTIN, O., CALISTRU, I., ISTRATUC, I., **REVENCO, N.**, GROPPA, S. Serum interleukins in children with neurological complications of SARS-CoV-2 infection. In: Abstract Book. *The 10th Congress of the European Academy of Neurology. European Journal of Neurology*. Helsinki, Finland, 30 june 2024, 31(Suppl 1), p. 154. ISSN 1468-1331.

3. CAPESTRU, E., HADJIU, S., CALCÎL, C., ISTRATUC, I., CONSTANTIN, O., CALISTRU, I., **REVENCO, N.** Modificări imunologice specifice la copiii cu complicații neurologice acute în infecția SARS-COV-2. În: Volum de rezumate. *Al XXIV-lea Congres SNPCAR. Supliment la Revista de neurologie și psihiatrie a copilului și adolescentului din România*. 2024, 30(4), p. 126-127. Craiova, România, 25-28 septembrie 2024. ISSN 2344-3405.
4. CEPRAGA, V., EREMCIUC, R., **GRIN, O.**, GAIDARJI, O., **NEDEALCOVA, E.**, **DOLAPCIU, E.**, **REVENCO, N.** Interdependența dintre statutul nutrițional și nivelurile de vitamina D în patologiile reumatologice pediatrice. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Actualități în pediatrie" cu participare internațională. Revista Română de Pediatrie*. 2024, 74(Suppl. 3), p. 60. Poiana Brașov, România, 19-21 septembrie 2024.
5. CÎRSTEA, O., HORODIȘTEANU-BANUH, A., BUJOR, D., GRIN, O., REVENCO, N. Cunoștințele, atitudinile și practicile părinților privind sănătatea și îngrijirea copiilor de vârstă mică în Republica Moldova. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Zilele Pediatriei Iașene "N.N.Trifan", ediția a XXXVI-a"*. Iași, România, 20-22 iunie 2024, p. 106-107. ISSN 2537-1401. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://zilelepediatriei.ro/wp-content/uploads/2024/06/ZPI2024_VolumRezumate.pdf
6. EREMCIUC, R., GAIDARJI, O., **NEDEALCOVA, E.**, **REVENCO, N.** Multidisciplinary approach essential for managing pediatric severe obesity in association with systemic sclerosis and autism spectrum disorder – case report. In: Abstract Book. *62nd Annual Meeting of the ESPE. Horm Res Paediatr*. 2024, 97(suppl 3), p. 584. P3-109. (în curs de publicare)
7. FOCA, S., **REVENCO, N.**, BOGONOVSKI, L., IACOMI, V. Importanța 25-OH-vitaminei D în mineralizarea osoasă la copii cu artrită juvenilă idiopatică. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Zilele Pediatriei Iașene "N.N.Trifan", ediția a XXXVI-a"*. Iași, România, 20-22 iunie 2024, p. 128-130. ISSN 2537-1401. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://zilelepediatriei.ro/wp-content/uploads/2024/06/ZPI2024_VolumRezumate.pdf
8. MARCOVA, N., MÎNDRU, E., **CÎRSTEA, O.**, MAKSTUTIS, A., CĂLCÎL, C., **REVENCO, N.** Analiza retrospectivă a afecțiunilor sistemului nervos asociate cu pneumonia recurentă la copii. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Zilele Pediatriei Iașene "N.N.Trifan", ediția a XXXVI-a"*. Iași, România, 20-22 iunie 2024, p. 196-197. ISSN 2537-1401. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfndmkaj/https://zilelepediatriei.ro/wp-content/uploads/2024/06/ZPI2024_VolumRezumate.pdf
9. SPRINCEAN, M., HADJIU, S., CĂLCÎL, C., DUMITRAȘ, A., TIHAI, O., GALBUR, V., RACOVITĂ, S., BALICA, N., **REVENCO, N.**, GROPPA, S. Autism spectrum disorders in Kleefstra syndrome: clinical case report. In: Abstract Book. *The XIVth Medical Genetics - Conference with International Participation. Acta Marisiensis Seria Medica*. 2024, 70(Suppl. 4), p. 14. ISSN 2668-7755. ISSN 2668-7763 (online). Targu Mures, Romania, 3-5 october 2024.
10. CEPRAGA, V., EREMCIUC, R., UNGUREANU, D., **REVENCO, N.** Utilizarea indicelui

triponderal în aprecierea statutului nutrițional în populația reumatologică pediatrică. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Zilele Pediatriei Iașene "N.N.Trifan", ediția a XXXVI-a".* Iași, România, 20-22 iunie 2024, p. 81-82. ISSN 2537-1401. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://zilelepediatriei.ro/wp-content/uploads/2024/06/ZPI2024_VolumRezumate.pdf

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale din Republica Moldova

1. NEDEALCOVA, E., EREMCIUC, R., I GAIDARJI, O., CUȘNIR, V., REVENCO, N. **Retinal vascular density in idiopathic juvenile arthritis**, BOOK OF ABSTRACTS, SCIENTIFIC CONFERENCE: GLAUCOMA, INFLAMMATORY DISEASES, REFRACTIVE DEFECTS OF THE VISUAL ANALYZER, p.43-44, 5 aprilie 2024, Chișinău, Republica Moldova. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Culegere_Glaucomul%2C%20afec%C8%9Biuni%20inflamatorii%2C%20vicii%20de%20refracție%20ale%20analizatorului%20optic.pdf
2. NEDEALCOVA, E., EREMCIUC, R., GAIDARJI, O., GRIN, O., CRACEA, A., REVENCO, N., MURGU, A., **Factori predictivi pentru afectarea oculară în artrita juvenilă idiopatică**, Congresul Internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a 8-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară": Volum de rezumate/ președinți: Emil Ceban, Binel Revenco. – Chișinău: [S.n.], 2024 (Taicom (Ridgeone Group)). – 200, [1] p. ISBN 978-9975-58-308-4., ISBN 978-9975-58-309-1 (PDF). https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002
3. GAIDARJI, O., NEDEALCOVA, E., EREMCIUC, R., GRIN, O., CRACEA, A., REVENCO, N., LUPU, V. **Afectarea tractului gastrointestinal la pacienții cu fenomen Raynaud**, Congresul Internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a 8-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară": Volum de rezumate/ președinți: Emil Ceban, Binel Revenco. – Chișinău: [S.n.], 2024 (Taicom (Ridgeone Group)). – 200, [1] p. ISBN 978-9975-58-308-4., ISBN 978-9975-58-309-1 (PDF). https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002
4. REVENCO, N., BALANUTA, AM., BUJOR, D. **Haemophilus influenzae type b vaccination implications for childhood pneumonia in Republic of Moldova**. Congresul Internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a 8-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară": Volum de rezumate/ președinți: Emil Ceban, Binel Revenco. – Chișinău: [S.n.], 2024 (Taicom (Ridgeone Group)). – 200, [1] p. ISBN 978-9975-58-308-4., ISBN 978-9975-58-309-1 (PDF). https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002
5. REVENCO, N., BUJOR, D., BALANUȚA, AM., HORODIȘTEANU-BANUH, A., CIRSTEA, O., HOLBAN, A., ROTARI, A. **Risk factors associated with pneumococcal nasopharyngeal carriage in children with acute respiratory tract infections**. Congresul Internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova, ediția a 8-a "Pediatria – specialitate multidisciplinară": Volum de rezumate/ președinți: Emil Ceban, Binel Revenco. – Chișinău: [S.n.], 2024 (Taicom (Ridgeone Group)). – 200, [1] p. ISBN 978-9975-58-308-4., ISBN 978-9975-58-309-1 (PDF). https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002

6. AJITH, AANJANAY, DOLAPCIU, E. Tri ponderal index as a criterion for obesity in children. In: Abstract book. *MedEspera. The 10th international medical Congress for students and young doctors*. Chisinau, 24-27 april 2024, p. 318. Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Culegere_MedEspera%202024_International%20Medical%20Congress.pdf
7. CEPRAGA, V., NEDEALCOVA, E., EREMCIUC, R., REVENCO, N. Evaluation of adiposity indices in pediatric rheumatological disorders. In: Abstract book. *MedEspera. The 10th international medical Congress for students and young doctors*. Chisinau, 24-27 april 2024, p. 308. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Culegere_MedEspera%202024_International%20Medical%20Congress.pdf
8. EREMCIUC, R., CEPRAGA, V., REVENCO, N., MĂRGINEAN, O. Utilizarea indicelui triponderal în diagnosticul stărilor cronice de nutriție la copii cu patologii reumatologice. În: Volum de rezumate. *Al VIII-lea Congres internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova „Pediatria – specialitate multidisciplinară”*. Chișinău, 06-08 iunie 2024, p. 195. ISBN 978-9975-58-308-4. ISBN 978-9975-58-309-1. https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002
9. FOCA, S., REVENCO, N., CRACEA, A. Rolul 25-OH-vitaminei D în mineralizarea osoasă la copii cu artrită juvenilă idiopatică. În: Volum de rezumate. *Al VIII-lea Congres internațional al Societății de Pediatrie din Republica Moldova „Pediatria – specialitate multidisciplinară”*. Chișinău, 06-08 iunie 2024, p. 196. ISBN 978-9975-58-308-4. ISBN 978-9975-58-309-1. https://ibn.idsi.md/ro/collection_view/3002
10. MÎNDRU, E., CÎRSTEA, O., REVENCO, N. Congenital vascular malformations of the aortic arch as a risk factor for recurrent pneumonia in children – case report. In: Abstract book. *MedEspera. The 10th international medical Congress for students and young doctors*. Chisinau, 24-27 april 2024, p. 305. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Culegere_MedEspera%202024_International%20Medical%20Congress.pdf

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională din Republica Moldova

1. REVENCO, N., HORODIȘTEANU-BANUH, A., CÎRSTEA, O., BUJOR, D., GRIN, O. Cunoștințele părinților cu privire la semnele generale de pericol pentru viața copilului cu vârsta mai mică de 5 ani: studiu descriptiv. În: Volum de rezumate și articole. *Congresul al V-lea al medicilor de familie din Republica Moldova cu participare internațională*. Chișinău, 17-18 mai 2024, p. 95-96. ISBN 978-9975-82-377-7. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Culegere_Congres_V_Med_Fam.pdf

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

2. BUJOR, D., REVENCO, N., CÎRSTEA, O., BALANUȚA, A., HORODIȘTEANU-BANUH, A. Situația epidemiologică a infecției pneumococice la copiii cu vârsta mai mică de 5 ani în funcție de rata acoperirii vaccinale. În: Volum de rezumate. *Conferința națională ”Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 652. ISSN 2345-1467. chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf

3. CEPRAGA, V., EREMCIUC, R., DOLAPCIU, E., GRIN, O., GAIDARJI, O., NEDEALCOVA, E. Evaluarea nutrițională și a parametrilor metabolici ai vitaminei D în contextul patologiilor reumatologice pediatrice. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 649. ISSN 2345-1467. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf
4. CUZNEȚ, L., HADJIU, S., CALCÎL, C., LUPUȘOR, N., SPRINCEAN, M., REVENCO, N. Diagnosticul diferențial al paraliziilor cerebrale la copii. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 413. ISSN 2345-1467. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf
5. GRIN, O., REVENCO, N., CÎRSTEA, O., BUJOR, D., HORODIȘTEANU-BANUH, A. Impactul insuficienței vitaminei D asupra stării de sănătate a copiilor. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 654. ISSN 2345-1467. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf
6. GRIN, O., REVENCO, N., NEDEALCOVA, E. Importanța evaluării clinice funcționale a articulației sacroiliace la copiii cu dorsalgii. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 650. ISSN 2345-1467. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf
7. NEDEALCOVA, E., GAIDARJI, O., EREMCIUC, R., CUȘNIR, V., REVENCO, N. Studiul afectării oculare în artrita juvenilă idiopatică. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 651. ISSN 2345-1467. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://cercetare.usmf.md/sites/default/files/inline-files/MJHS_11_3_2024_anexa2__site.pdf
8. REVENCO, N., DOLAPCIU, E., FOCA, S. Agammaglobulinemia Bruton manifestată ca artrita juvenilă idiopatică: caz clinic. În: *Materialele Conferinței naționale "Ziua bolilor rare 2024"*. Chișinău, 2024, p. 58. ISBN 978-9975-58-304-6. REVENCO, N., DOLAPCIU, E., FOCA, S. Agammaglobulinemia Bruton manifestată ca artrita juvenilă idiopatică: caz clinic. În: *Materialele Conferinței naționale "Ziua bolilor rare 2024"*. Chișinău, 2024, p. 58. ISBN 978-9975-58-304-6.
9. TIHAI, O., SPRINCEAN, M., GALBUR, V., DUMITRAȘ, A., REVENCO, N., HADJIU, S. Aspecte genetice în malformațiile congenitale ale sistemului nervos central. Caz clinic. În: Volum de rezumate. *Conferința națională "Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță"*. Chișinău, 16-18 octombrie 2024, p. 467. ISSN 2345-

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală

9.1. eliberate de către oficii de peste hotare de protecție a proprietății intelectuale (cu indicarea oficiului)

9.2. eliberate de Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice.

1. REVENCO, N., CÎRSTEA, O., HORODIȘTEANU-BANUH, A., DOLAPCIU, E., GRIN, O., BUJOR, D. *Noțiuni de creștere, dezvoltare și alimentație a copiilor de vârstă mică. Ghid de suport practic pentru asistentele medicale din instituțiile de educație timpurie*. Chișinău: Print-Caro, 2024, 61 p. ISBN 978-5-85748-028-1. CZU: 613.95(075) N 88.

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

REVENCO Ninel

(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: _____

Componența echipei de cercetare

Codul subprogramului: 140103

Echipa subprogramului pentru 2024							
N r	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Funcția	Norm a de munc ă	Data angajării	Data eliberării *
1.	REVENCO Ninel	1960	Prof.univ.	Șef laborator	0,25	01.01.2024	
2.	HORODIȘTEANU -BANUH Adela	1972	Conf.cercet.	Cercet.șt.superior	0,25	01.01.2024	
3.	CÎRSTEA Olga	1978	Conf.univ.	Cercet.șt.superior	0,5	01.01.2024	
4.	DOLAPCIU Elena	1986	Asist.univ	Cercet.șt.	0,25	01.01.2024	
5.	GRIN Olesea	1987		Cercet.șt.stagiar	0,25	01.01.2024	
6.	BUJOR Dina	1990	Asist.univ.	Cercet.șt.stagiar	0,5	01.01.2024	
7.	BALANUȚA Ana Mihaela	1992	Asist.univ.	Cercet.șt.stagiar	0,25	01.01.2024	03.10.2024 (Concediu medical îngrijire copil)
8.	GOLUBENCO (NEDEALCOVA) Elena	1994		Cercet.șt.stagiar	0,25	01.01.2024	

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor – 50%

Directorul unității de cercetare

GLADUN Sergiu

(numele, prenumele)

(semnătura)

Coordonatorul subprogramului
de cercetareREVENCO Ninel

(numele, prenumele)

(semnătura)

Data: _____

*Se completează doar în cazul în care persoana s-a eliberat din funcție până la data de 30 decembrie.